

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: J. Nātek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kolodvorska 23 • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 19. septembra 1940

Leto VII — Številka 1

Sedmo leto na straži!

„Molite, molite, molite!“

Ko gleda okrog sebe zbrane čete Katoliške akcije, ko premišljuje velike naloge Cerkve, pri katerih naj sodelujejo tudi laiki, poziva papež Pij XII. vse one, ki hočejo sodelovati pri reševanju duš, najprej k molitvi. Molite, molite, molitev je ključ božjih zakladov, je vojno orožje za zmago v borbi za dobro in proti zlu.

Mladi smo, na univerzi smo, a nas prav nič ni sram začeti naše letošnje delo s pozivom k molitvi, kakor smo končali delo lanskega leta z istim pozivom.

Strah nas je, ko gledamo na vprašanja in naloge naših dni. Popolnoma iskreno izpovedujemo, da se ne zanašamo na lastne moči, ampak da prosimo predvsem Boga, naj nam pomaga zidati hišo.

Kakšne naloge nas čakajo in za kakšne vzore se hočemo ogrevati?

Dosledni v katoliških načelih

Skromno in ponižno, toda z veliko ljubeznijo in vztrajnostjo, bo naš list tudi v bodoče hodil po poti jasne in brezkompromisne katoliške miselnosti. Skušali bomo prečiščevati pojme in postavljati stvari na svtoje pravo mesto. Če je potrebno, moramo povedati tudi kaj takega, kar nas na lastnem telesu zabolji in priznati napake. Nauki in avtoriteta Cerkve nam bodo vedno sveti. Iskreno hočemo podpirati Katoliško akcijo pri njenih vedno težjih nalogah.

Toda katoliška načela nočemo zagovarjati samo na zunaj, ampak jih predvsem ponazorjevati z lastnim zgledom. Akademikom, dijakom bomo vedno močno poudarjali, naj imajo svoj študij za božji poklic, kateremu naj se predajo s čutom od Boga naložene dolžnosti. Naj bodo totalitarni kristjani predvsem za svojo osebo in naj z veliko gorečnostjo gojijo versko življenje, ohranijo sredi nemoralnih zablod našega časa neskajeno čistost svojih duš in se z veseljem podredijo vsakršni zakoniti oblasti.

Univerza

Z vso ljubeznijo svojih mladih duš se hočemo okleniti naše univerze, vzvišenega hrama slovenske znanosti. Z nekim prešernim navdušenjem smo postavili pred nekaj leti program

petletke: do leta 1940 naj bo naša univerza popolna. S kakšno radostjo gledamo nove univerzitetne stavbe, ki rastejo na ljubljanskih tleh in s kakšnim ponosom gledamo v bližnjo bodočnost, ko bo naša univerza res popolna. Vemo in vidimo: naša univerza raste in raste. Posečamo pa našo univerzo kot katoliški akademiki. Želeli bi, da bi posebno v našem času, ko sili v naš narod primitivni praktični materializem, kakor je povedal prevz. gospod škof dr. Rožman v Kranju, materializem, ki razjeda naše delavstvo, pa tudi že naše kmete, — naša univerza bila kot nekdanj visoka šola enotnega duhovnega gledanja na moralne, socialne in idejne probleme našega časa, kakor jih v enotni univerzalistični sintezi podaja krščanstvo.

Kot katoliški juristi hočemo motriti probleme države, izvor prava, odnos prava do morale itd. Kot katoliški medicinci hočemo motriti problem človeškega telesa in duše, problem kraniotomije itd. Kot katoliški naravoslovci in filozofi hočemo preučevati problem samovznikjenja, evolucije, avtonomne literature in umetnosti. Veliko pažnjo bomo vedno posvečali katoliškemu znanstvenemu naraščanju. Mladi katoliški inteligenti, ki se bodo vsestransko poglobljali v svojo stroko, morajo najti pot do univerzitetnih stolic.

Pričakujemo težko borbo za duše mladih slovenskih akademikov in srednješolcev, ki jih skuša pridobiti komunizem. Kot bacil se širi neko fantastično navdušenje za prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo in pod krinko tega prijateljstva tudi navdušenje za komunizem. Razkošno urejene rdeče knjige, brošure in časopisi prihajajo k nam z juga. Krivi preroki dopovedujejo mladini, da je komunizem edini izhod iz sedanjih razmer Evrope. Gnani od ljubezni do vere naših očetov in do svete slovenske zemlje bomo z vso vztrajnostjo pobijali komunistične zmote med dijaško mladino in se z isto požrtvovalnostjo kot doslej vrgli v boj proti komunistični propagandi in akciji.

Zavedamo se pa pri vsem tem, da je eden glavnih vzrokov komunistične infiltracije velika beda akademikov in zato bomo z vso ljubeznijo zagovarjali krščansko dobrotelost in samopomoč v obliki Vincencijeve konference in podpornih društev. Prav tako pa se nam zdi potrebno, da morajo akademiki sami zahajati med revne in zapuščene sloje in aktivno sodelovati pri dobrotelnih ustanovah.

Prosveta in šola

Srednja šola je semenišče in pripravnica za univerzo. Z grozo se vprašujemo, zakaj vstopa samo 25% srednješolske mladine v krščansko usmerjena akademska društva. Naša srednja šola potrebuje nujno reformo, kakor jo potrebuje francoska srednja šola. Zato se bomo zavzemali z vso vnemo za izrazito krščansko osnovno in srednjo šolo in za izrazito krščansko učiteljsiše. Zanimali se bomo za analizo šolskih učbenikov z versko nraštvenega in katoliško zgodovinskega vidika. Pozorno bomo zasledovali dijaške organizacije in akcije, ki kvarijo pod slepivimi gesli sprostitve, protislovenskega jugonacizma in framasonskega svobodomiselstva našo mladino.

Obče kulturni, moralni in narodni problemi

Kot list, ki je v prvi vrsti posvečen dijaštvu in izobražencem, ki imajo odločilno vlogo v narodu, bomo zasledovali in spremljevali, kolikor nam prostor dopušča, duhovno, socialno in gospodarsko življenje našega naroda.

a) Zanimala nas bo analiza književnih del in splošno kulturnih in literarnih revij.

b) Pospeshevali bomo katoliško književnost in se zanimali za katoliški književniški naraščaj.

c) Borili se bomo po možnosti proti podtalnemu vplivu framasonstva, ki je kvarno vplivalo na politično, kulturno in gospodarsko življenje v naši državi in ima tudi vodilno vlogo v sokolskih, komunističnih in republikanskih vrstah.

č) Odkrivati hočemo rakrano kapitalistične miselnosti, ki je zgubila vsak smisel za krščansko pojmovanje bratske vzajemnosti in ki prav sedaj v obliki špekulantov in vojnih dobičkarjev povzroča nered in motnje v na-

SDZ čestita prevz. g. škofu ob desetletnici

Ob jubileju desetletnega nadpastirskega vodstva ljubljanske škofije je poleg drugih osrednjih slovenskih organizacij tudi Slovenska dijaška zveza izrazila prevzvišenemu škofu dr. Rožmanu svoje čestitke in sinovska voščila za odgovorno vodsteno delo v prihodnosti.

Ob tej priložnosti je Prevzvišeni izrazil podpredsedniku SDZ svoje zadovoljstvo nad

šem gospodarstvu. Mladi rod mora idejno in praktično zajeti novo ideologijo gospodarskega in socialnega življenja in se mora seznaniti z novim korporativnim družbenim redom. Skrb za narodni in gospodarski obstoj slovenskega naroda v močni Jugoslaviji, ki sloni na samoupravah srbskega, hrvaškega in slovenskega naroda, nam bo vedno pred očmi.

d) Zanimala nas bo javna morala v časopisu, v filmih, v gledališču, itd., posebno tudi že z ozirom na demografijo, to je številčni naraščaj našega naroda. Na družino bomo gledali vedno kot na najbolj važno celico vsega družbenega organizma in se bomo borili proti neomaltuzianizmu. Borili se bomo proti javni nemoralnosti v kopalniščih, proti kultu nagote in proti sproščenosti mode.

e) Odkrivati bomo rakrano alkoholizma in pospeševali abstinenčno gibanje med mladino.

f) Z vso ljubeznijo bomo preučevali in ljubili našo slovensko zemljo in pospeševali narodno obrambno delo.

Vemo dobro, da so vse te naloge prevelike za nas in da bomo veseli, če doprinesemo k vsemu temu vsaj majhen drobec.

Prosimo pa številne prijatelje širom Slovenije in izven njenih meja, ki so prisluhnili zdravemu utripu mladih src in so nas zvesto spremljali na šestletni poti, da nam ostanejo zvesti in nas velikodušno podpirajo še vnaprej. Draginja nas povsod davi, a naš dragi list mora iti svojo pot naprej.

Akademiki in dijaki sami pišemo list s svojo srčno krvjo, ga sami urejemo, sami odpremljamo, sami upravljamo. Morda smo v svoji mladostni vzhičenosti rekli na to ali ono stran kako preostro besedo. Tega nam ne zamerite. Jasnost in odločnost za resnico nas je vodila, ljubezen do Cerkve in do Boga nas je krepila. Hvaležni pa bomo tudi za vsakršen svet, ki ga nam dobrohotni prijatelji nudijo.

tem, da je tabor SDZ v Kamniku tako dobro uspel in da si je SDZ postavila za nalogo, da zajame v svojem širokem predstavniškem okviru vse slovenske katoliške dijake, ki še iskreno hočejo biti katoliški.

Poročilo o dekliškem taboru SDZ in o tečaju AK Straže bomo objavili v naslednji številki.

V Nemčiji morajo od 1. septembra t. l. dalje tehniki prebiti v praksi 1 leto in ni več dovolj, da bi bili v praksi samo v počitnicah.

**Pokažite naš list svojim prijateljem!
Stemnam pridobivate nove naročnike!**

Navodila za katoliško delo

Pomembne besede o četverni edinosti

Dne 4. septembra t. l. je italijanska Katoliška akcija poklonila sv. Očetu dragocen kekih. Pri sprejemu, pri katerem so bili navzoči tudi kardinali Lavitrano, Piazza in Boetto, ki predstavljajo vrhovno vodstvo italijanske KA, postavljeno od sv. očeta Pija XXII., ter nadsto škofov, je imel sv. Oče obsežen in lep nagovor, v katerem je podal smernice za delo Kat. akcije.

Sv. Oče je poudaril, da ga veseli v teh težkih urah obisk članov KA, ki na sodoben način sodelujejo s cerkveno hierarhijo pri apostolatu. Posebej se je zahvalil omenjeni komisiji kardinalov za sestavo novih pravil KA (po katerih je prešlo sodstvo italijanske KA neposredno v roke škofov in duhovnikov), pa katerih je KA tesneje navezana na cerkveno hierarhijo.

Člani KA morajo sodelovati pri odrešilnem delu Kristusovem, da postanejo vsi ljudje božji otroci. Na zemlji imamo samo začasno domovino, ki jo moramo tudi zvesto ljubiti, toda naša prava domovina je v nebesih.

V današnjem tehničnem napredku duša ne najde zadovoljstva. In ker je danes toliko duš, ki so bile vzgojene brez misli na Boga, in ker je število duhovščine sorazmerno majhno, je sodelovanje laikov toliko bolj potrebno. In to je laiku toliko laže, ker ga sorodnost bliža in mu lajša prijateljsko vplivanje na druge, za katere čuti odgovornost.

Sv. Oče je pohvalil delo italijanske KA, ki je zbrala v svojih vrstah lepo število članov in članic vseh slojev. Poudaril je, da je to njihovo delo koristno ne samo za Cerkev, ampak tudi za državo, ker utrjujejo s krepostnim življenjem njene temelje.

V KA, je dejal sv. Oče, stavi v teh težkih urah mnogo svojih nad, da se povrne krščanski duh v osebno, družinsko, državno in mednarodno življenje.

Posebno pa priporoča papež edinost in sicer četvorno:

1. KA mora biti najtesneje povezana v ljubezni in pokorščini s pape-

žem in s škofi, saj je to njena specifična bit.

2. KA mora biti združena z Bogom. Zato je prvo sredstvo molitev. »Molite, molite, molite,« vzklikne papež; prav tako udeležba pri sv. maši, sprejemanje sv. zakramentov in duhovne vaje. V posebni meri je naloga cerkvenih asistentov, da izoblikujejo in poučujejo člane KA in jih pripravljajo za zdravo notranjo duhovnostjo. Vendar se pa člani KA ne smejo čutiti privilegirane in superiorne nad drugimi.

3. Člani KA morajo biti najtesneje povezani med seboj; predvsem pa mora biti največja edinost med cerkvenimi asistenti; prav tako se morajo vsporejati pobude laikov in duhovnikov.

Problem edinosti v katoliški skupnosti

Zadnje leto se je večkrat obravnaval ta problem, posebno pa se je bavil s tem problemom tečaj KA v Kranju. Skušajmo povzeti precizno to problematiko edinosti, kakor nam je bila podana tekom leta in na tem tečaju.

Za kakšno edinost gre?

Ne gre samo za edinost v načelih, ampak v disciplini, metodah, taktiki, nastopu. Gre za edinost in enotnost v bližnjih ciljih, v nastopu in borbi naših dni. Posamezne skupine morajo imeti ozir na skupnost in ne motiti skupnega dela in enotnosti v nastopu. Žrtvovati morajo nekaj svojih lastnih interesov.

Kje naj bo ta edinost?

V celi katoliški skupnosti. »Kat. Slovenci naj strnejo vrste pod enotnim vodstvom in po enotni metodi.« Kaj je katoliška skupnost? To je isto kot to, kar imenujejo nasprotniki »klerikalna skupnost,« namreč »vsi verni katoličani, ki strnjeno stoje za papežem in cerkveno hierarhijo v zvestem sodelovanju z njo za zmago katoliških načel v zasebnem in javnem življenju.« (Mi mladi Borci, št. 51, L. IV.) Ni to že enotno organizi-

4. Edinost, dobrohotnost, iskreno sodelovanje mora vladati med člani KA in člani drugih cerkvenih združenj. KA mora v teh združenjih diskretno in z rezervno nastopati in ne sme motiti strukture in življenja teh združenj.

Nato je sv. Oče pozval člane KA, naj gredo med mladinu in razžaljene, naj gredo zlasti med mladinu, pa tudi med odrasle, ki se v njih oglašajo klic nesmrtni duše. »Pojdite med svet. Zaupajte Kristusu, ki je svet premagal. Orožje vašega apostolata pa bodi molitev, zgled, pero in beseda; ponižnost in dobrohotnost; potrpljenje in krotkost, modrost in razsodnost; modra ljubezen, ki odjenja onemu, ki se moti, ne pa zmoti, kajti vsaka človeška duša ne hrepeni po ničemer bolj kot po resnici.«

Po prisrčni zahvali, da so se zbrali okoli njega, jim je podelil sv. Oče svoj blagoslov.

rana družba, ampak skupnost vseh tistih vernih katoličanov itd.

Kako naj se ta skupnost doseže?

a) Načelno. Ravnati se je treba po smernicah, ki smo jih katoličani dobili za svoje delo bodisi od papeža, bodisi od svojega škofa.

b) Praktično. Podrediti se moramo vodstvu in oblasti, kajti oblast je tvornica edinosti.

Jedro problema.

Glavno je vprašanje, katera oblast in katero vodstvo naj dejansko ustvarja edinost v katoliški skupnosti?

Ako bi bila katoliška skupnost kake dežele formalno organizirano združenje, bi imela svoje vrhovno vodstvo. V katoliško (ali klerikalno, kakor pravijo nasprotniki) skupnost spada vse zavestno delovanje katolikov kot katolikov na vseh področjih osebnega, družinskega, javnega, socialnega, prosvetnega, gospodarskega, političnega delovanja katolikov. Nasprotniki mislijo pri tem še prav posebno na organizirano politično delovanje katolikov. Vodstvena oblast katoliške skupnosti bi morala voditi vse delovanje katolikov,

kjer koli se kot katoliki dejstvujejo; tudi v politiki, narodnoobrambnem delu itd.

Cerkev kot taka daje idejne in moralne smernice za vse delovanje, izoblikuje krepostne vernike in dobre državljane; KA naj vzbuja v vernikih jasno moralno zavest v vsem delovanju in naj vrši organiziran apostolat itd., nikdar pa Cerkev ne bo dejansko neposredno vodila vseh svetnih, še manj pa političnih organizacij katolikov. Pač pa Cerkev vodi svoje lastne organizacije: KA, verska združenja sploh. Seveda si Cerkev pridržuje oblast razsodbe o tem, kako delovanje v kakem katol. društvu ali v katol. skupnosti odgovarja katoliškemu načelom, toda s tem ni rečeno, da Cerkev juridično vodi vso katoliško skupnost.

Lahko pa kat. skupnost pojmuje mo ožje: vse katol. delovanje katolikov na vseh področjih, razen na strankarsko-političnem področju. Tudi v tem primeru se moramo vprašati, kdo naj dejansko kot oblast ustvarja edinost v tej skupnosti.

Za nas Slovence je prevz. gospod škof dr. Gregorij Rožman v svojem novoletnem voščilu to misel takole izrazil: »Slovenci in posebej še katoliški Slovenci bi morali strniti vrste pod enotnim vodstvom in po enotni metodi. Dolžnost vesti je, katoliške vesti, za to edinost delati, jo ohraniti, utrjevati in se — kolikor treba — podrediti. Ni to nobeno omejevanje svobode, marveč požrtvovalnost, s katero se moramo bojevati za svoj obstanek in svojo svobodo.«

Kako naj se to enotno vodstvo doseže?

Na to odgovarja prevz. gospod škof dr. Ivan Tomazič v govoru, ki ga je imel 17. avgusta na tečaju KA v Kranju: »Kaj nam je storiti:

1. »Ali naj odloča cerkvena oblast in bodo vsi pokorni (glede discipline, metode, taktike) — ali je tako tesno združeno z načelnim, da se ne more opustiti.

2. Ali se naj zastopniki organizacij in struj sestajajo k prijateljskim razgovorom in se sporazumejo, v čem mora biti unitas, v čem je lahko libertas.

Enotno vodstvo torej še ni določeno.

Komunisti na delu

Časopisi so prinesli konec avgusta kratko vest, da je odpuščenih iz državne službe nekaj profesorjev in profesorice. Imena niso važna. Oblasti so jih zajele pri odkritem komunističnem delu. Važno je, da so ti ljudje vzgojitelji srednješolske mladine. Pri tem delu so prijeli tudi tri uradnike iz direkcije za prehrano v Belgradu, nekega študenta, ki je sodeloval s proslulo Židovko, ki je bila posebno veščica v prenašanju komunističnih letakov in navodil iz tujine. Prijeli so tudi tajnika študentovskega doma v Belgradu, člana odbora komunistične stranke za Črno goru. Vse delo je vodil asistent veterinarske fakultete, ki je zadnje čase s svojo ženo zelo širil komunizem med mladino. On je urejeval »Bilten delavske mladine za mir«, pod njegovim vodstvom je bilo širjenje komunizma po srednjih šolah in univerzah. Ti ljudje so osnovali »Nabavljalo

zadrugo mladih deklet«, vojeno popolnoma po komunističnih načrtih. Vodila jo je neka srednješolska profesorica.

Celotno komunistično propagando med mladino je vodil »Delovni odbor mladinskih organizacij« v Belgradu. Ta odbor je pošiljal mladinskim društvom po vsej državi pozive, naj se udeleže I. mladinskega kongresa v Jugoslaviji, ki bi moral biti konec avgusta v Zagrebu ali Belgradu. Poziv so podpisala sledeča društva: Mladina seljačkoga kola, Belgrajski športni klub Jadran, Zadruga mladina Jugoslavije, Društvo študentov Ekonomske visoke komercialne šole, židovsko mladinsko društvo »Magen David«, delavski športni klub »Tekstiler«, mladinska sekcija »Istra-Trst-Gorica«, delavski športni klub »Figaro«, list »Mlada kultura«, društvo gojencev belgrajskega Gajreta »Osman Džekič«, Sekretariat mirovnega kongresa študentov Jugoslavije, Društvo zdrav-

nikov stažerjev in volonterjev, športni klub »Polet«, Društvo advokatskih pripravnikov, Privrednikova mladina, Društvo študentk belgrajske univerze, Odbor študentovskih kulturnih društev, Delavski športni klub, Zadruga klub »Gajret«, Društvo diplomiranih filozofov, Akcijski odbor strokovnih študentovskih društev na belgrajski univerzi in mladinski list »Beogradski student«.

To delo je sedaj odkrito, ve se, kdo stoji za njim. Morda je pobuda prišla od drugod, dejstvo je, da je večina dijaške mladine na jugu zajadrala v komunizem. Državna univerza in ves njen sistem v Belgradu je dajal potuho, pa tudi materialno in moralno pomoč marksistični miselnosti med srbsko akademsko mladino. Duhovno in moralno podprta je ta mladina v svojem nemiru in večkrat upravičenem nezadovoljstvu šla v skrajnost in sistematično vzgajala komunistične kadre na univerzi. Sedaj so začeli to gibanje že prenašati med narodne mase, začelo se je gibanje, ki vedno bolj dobiva vse jasnejšo obliko in cilj.

Iz tega vidimo, da stoji pri nas na jugu, pa tudi v Sloveniji, v prvih vrstah komunističnega delovanja ne delavstvo, ampak šolana mladina, ki hoče navezati svoje gibanje na delavske mase. Ne bomo sedaj razpravljali o neživljenjskosti in o neznosnih, od naših že itak slabih še desetkrat slabših razmerah pod komunistično strahovlado, le to naj poudarimo: Naša šola in naša vzgoja se mora popolnoma preusmeriti. Zlasti doli na jugu je treba razumnosti in mladini nuditi možnost, spoznati nesmisel in vso revščino komunizma, idealom do vzetni mladini pa nuditi prave in resnične ideale. Z zapeljivci naj oblast neusmiljeno postopa, dokler je še čas. Izrečejo naj se jim eksemplarične kazni. Morda je ledo, ki si želi neredov v naši hiši. Pometimo sami s povzročitelji neredov, dokler je še čas. Glavno pa je z modrim državnim gospodarstvom in z redom v gospodarstvu spodbijmo, kolikor je le v naši moči, vsako podlago za zbujanje nezadovoljstva med ljudstvom.

Dajte nam boljšo šolo!

V dnevnem časopisu beremo dan za dnem o neumornem prizadevanju, kako skušajo odgovorni voditelji hudo preizkušene francoskega naroda preporoditi predvsem svojo mladino. Reforma šolstva, ljudskega kakor višjega, je ena osnovnih zahtev duhovno obnovitvenega dela, ki naj ustvari narodu in državi trajne in najboljše temelje za lepšo bodočnost.

Usodni dogodki zadnjih let in mesecev ter splošne razmere, v katerih živi sodobna Evropa s toliko hvaljeno kulturo in civilizacijo, narekujejo tudi nam mladim Slovencem, da si pogledamo odkrito v obraz in da brezobzirno razkrijemo vse boleče rane na našem narodnem telesu, naj si bo to na kulturnem, socialno-gospodarskem ali političnem področju.

*

Slovensko katoliško mladino, ki se leto za letom pripravlja na svoje poklicno delo po srednješolskih in visokošolskih zavodih, zanima predvsem vprašanje šolstva, ki se je že ponovno izkazalo kot najvažnejše orodje za splošno kulturno in svetovnonazorno usmeritev mladega rodu.

Srednje šolstvo — otrok liberalizma

Naša srednja šola je po svojem bistvu otrok liberalizma, ki je v drugi polovici preteklega stoletja zajel vso Evropo in z idejo svobode in brezkončnega napredka obljubljal človeštvu raj na zemlji.

Danes pa prav isti liberalizem žanje svoje uspehe, ki so: splošno uničevanje, vandalski barbarizem, strahoten upad нравnosti in vsatrasko rušenje vseh kulturnih vrednot, ki so v svojih osnovah temeljile na idejah liberalizma.

Prav zaradi tega je tudi šolstvo zajel oni vihar, ki uniči in podre vse; kar je starega, trhelega in gnilega, da lahko za bodočnost zraste iz ruševin zdravo in odporno drevo.

Šola naj vzgaja — toda kako?

Namen vsake šole je, da razvija vse duševne sposobnosti svojih gojencev, da posreduje njim primerno stopnjo izobrazbe in da jih vzgaja.

Po Foersterju je bistvo vzgoje v tem, da vzgojitelj (duhovnik, učitelj, profesor itd.) oživotvarja in stopnjuje v vzgajancu one sile, ki so prvi pogoj in vsebina etičnega udejstvovanja.

Osnovna poteza vzgajanja je torej **npravno** vzgojitev, kakor je to lepo izrazil že Kette z besedami: »Popolnitev bodi moj edini vzor, luč, resnica moje delovanje.«

Že antika je videla cilj vzgoje uresničen v harmoničnem skladju vseh človeških vrlin in je to imenovala *καλοκαγαθία*, človeka pa *καλός και αγαθός*, kar pomeni plemenitega, poštenega, dobrosrčnega moža.

Najpopolnejši vzor človekove osebnosti pa je človeštvu pokazalo **krščanstvo**, ki je usmerilo vse vzgojno delo k večnim nespremenljivim nadnaravnim vzorom in ciljem človeškega življenja. Metafizične osnove krščanstva dajejo vsakemu vzgojnemu prizadevanju pravo vrednost in jasnost, predvsem pa pravi cilj, pravilno psihološko spoznanje človeka in uspešno vzgojna sredstva, s katerimi je moči doseči

v človeku ono visoko oblikovanost, ki jo označujemo z besedo **značaj**.

Ni torej nobenega dvoma, da predstavlja krščanstvo, prav posebno še katoliška religija, nenadomestljivo vzgojno silo, ki ji pri pravi vzgoji mladine pripada nesporno prvo mesto.

Kaj pravi moderna pedagogika?

Priznati je treba, da se je zanimanje za vzgojna vprašanja v zadnjih desetletjih zelo dvignilo. Obširna literatura o tem vprašanju, številni tečaji in kongresi nam pričajo, da se zelo mnogo praktičnih vzgojiteljev in teoretičnih vzgojeslovcev, psihologov in mladinoslovcev pa tudi staršev bavi z vprašanjem, kako vzgojiti in izoblikovati mladi rod, da bo kos težkim nalogam sodobnega življenja.

Pri vsem tem nas pa preseneča pestrost in mnogovrstnost nazorov, ki jih postavljajo moderni pedagogi glede vzgojnega cilja in poti za dosego tega namena. Eni izhajajo iz osnovne trditve, da je človek po naravi dober — nauk, ki ga je oznanjal že Rousseau — in je treba pustiti vzgajancu čim večjo svobodo udejstvovanja, drugi zopet postavljajo kot izhodišče človeka kot socialno bitje ali kot pripadnika narodnega občestva.

Vidimo torej, da vlada med pedagoškimi teoretiki needinost o bistvenih osnovah vzgoje, ki nima enotnega gledanja na svet in na osnovne življenjske resnice. Prav zaradi tega pa se javlja v modernem vzgojeslovju neka zmeda, negotovost in needinost, ki jo Spranger označuje z besedo »križa v osnovnih načelih«.

Vsa prizadevanja modernih pedagogov po uresničenju prave svetovnonazorno indiferentne vzgoje predstavljajo **grenko samoprevaro in usodno zmoto**. Vprašanje šolstva ali vzgoje predstavlja namreč samo majhen delček v splošnem kompleksu duhovne problematike današnjih dni, ko mora šola izoblikovati mladino v prave značaje in ji pomagati, da si zgradi trden življenjski in svetovni nazor, ki je po besedah univ. profesorja Ozvalda centralna, svet oblikujoča sila v današnjem življenju.

Svetovno nazorno indiferentno vzgajanje laične šole pomeni neresno igrakanje, pravi pedagoški diletantizem. V praksi se vrhu tega izkaže, da je dosledno vzgajanje v tej smeri neizvedljivo, ker bo »moderni« vzgojitelj pogosto morda celo nevede uporabljal svetovnonazorne osnove liberalizma, naturalizma in drugih protikrščanskih naziranj.

Sodobno šolstvo, ki temelji na takih idejnih osnovah, nujno omalovažuje religijo, katero milostno tolerira ali pa jo celo skuša izriniti iz svojega delokroga. Prepričani pa smo, da tako šolstvo ne bo nikoli vzgojilo rodu, ki bo nesebičen, do skrajnosti pripravljen na največje žrtve za visoke ideale narodne, državne in človečanske svobode, — rodu, ki bo znal bolje oblikovati življenje kakor ga današnji. — Sodobna Evropa nam je prepričljiv dokaz za to.

In naša srednja šola?

Predvsem ne izvršuje ene svojih najvažnejših nalog: **ne vzgaja**. Pač pa skuša učenca natrpati z vsem mogočim in nemogočim znanjem, ki ustvarja v mladih glavah pravo zmedo; končni uspeh te pretirane razumarske iz-

obrazbe je površno enciklopedično znanje, ki skopni z odhodom skozi gimnazijska vrata in zapusti v mladostnikovi duši samo medel odsev ter često neprijetne spomine na leta srednješolske mučilnice. Odgovorni činitelji naše prosvete žal namreč vse preveč pozabljajo na star, a še vedno aktualen izrek: non multa sed multum ter obkladajo učečo se mladino z velikansko množino učne snovi, ki se seveda nujno samo površno in mehanično obdela. In vendar bi morala šola iti mnogo globlje: **posredovati bi morala resnične kulturne vrednote, ob katerih bo mlad človek notranje rastel, nekaj od tega za vse življenje imel in postal resnično vzgojen in izobražen.**

*

Ker je naša srednja šola predvsem učna šola, seveda o vzgojnem poslanstvu šole

V Kamniku smo zborovali

Tradicionalni počitniški tabori Slovenske dijaške zveze postajajo iz letá v leto mogočnejši, prava duhovna in organizacijska mobilizacija organiziranega slov. kat. dijaštva. Letošnji šesti tabor SDZ je bil meseca julija v Kamniku.

Fantovski tabor

Komaj se je končal dekliški tabor, že so začeli z vlakom in na kolesih prihajati v svoje taborno mesto fantje. Glavna skupina udeležencev pa se je pripeljala z vlakom iz Ljubljane, kjer smo se zbrali od vseh krajev.

Zmagoslavni vhod

Na kamniškem kolodvoru smo se na povelje vodje spreveda takoj uredili v vrste za spreved. Na čelu spreveda se je vilo morje naših zastav. Za njimi močna četa v novih krojih SDZ. Naši kroji vzbujajo povsod občudovanje in pozornost, tako so bili tudi v Kamniku deležni najboljših pohval. Za uniformami se je vrstila kolona za kolono v strumnem koraku. Spreved je vkorakal v Kamnik kot en sam val navdušenja, pesmi in borbenega duha. Bilo nas je štiristopetdeset. Na trgu pred kamniškim domom so nas sprejeli zastopniki slovenskega Kamnika. Župan g. Nande Novak je izrazil veselje in ponos Kamničanov, da smo njihovi gostje. G. dr. Žvokelj pa nas je pozdravil v imenu katoliških prosvetnih in kulturnih organizacij.

Za iskreno dobrodošlico se je zahvalil tov. Leskovar in poveljeval zborni pozdrav tabornemu mestu. Gromki trikratni »Bog živi« Kamniku je odmeval od sten in se dvigal proti jasnemu večernemu nebu. Državna in orlovska himna sta mogočno zaključili naš pohod, ki je osvojil Kamnik.

Drugi dan smo začeli z molitvijo. Pri sv. maši, katero je daroval g. prof. dr. Jaklič, smo prosili Boga, naj blagoslovi naše delo.

Taborna zborovanja

so bila ločeno za višješolce in za nižješolce. Višješolci so napolnili dvorano kamniškega doma, nižješolci pa so zborovali v dvorani gasilnega doma.

Pri višješolcih je po uvodnih besedah preds. SDZ tov. ing. Tepeža predaval g. rav-

praktično skoraj ne more biti govora. Iz prejšnjih ugotovitev je povsem razumljivo, da naturalistična šolska vzgoja ne more doseči nobenih trajnih pozitivnih uspehov. — Srednja šola je to usodno nujnost spoznala, zato se je de facto vzgojnemu poslanstvu tudi odpovedala in se je v vrsti vzgojnih činiteljev (dom, šola, okolje, religija) postavila na zadnje mesto.

S tem dejstvom je dana dovolj žalostna oznaka naši srednji šoli, ki jo vsako leto obiskuje nad 12.000 slovenske mladine. In prav ta mladina ne pričakuje od nje samo izpopolnitve svoje izobrazbe, temveč tudi pravo vzgojiteljsko vodstvo in oporo v letih svojega telesnega in duševnega razvoja.

Zato dviguje ta slovenska mladina v dneh, ko je zopet napolnila šolske učilnice, svoj glas in javno zahteva take reforme, da bo naša srednja šola postala res pravo žarišče nepotvorenje narodne in pristne krščanske npravne vzgoje slovenske mladine.

natelj Richter iz Maribora o naših svetilnikih. Podal nam je izklesan duhovni profil velikih Slovencev: Slomška, Mahnič, Kreka, Jegliča in Korošca, ki so položili granitne temelje za slovenski narodni obstoj in razvoj.

Njihove ideje sprejema slovensko dijaštvo za vodilo pri svojem delu.

Prof. dr. Fajdiga je govoril o Cerkv kot stebru in temelju resnice. Kristusova Cerkev je večna braniteljica in hraniteljica resnice. Slovenski narod bo vzdržal edino takrat, če bo veroval v to večno resnico in po njej uravnaval svoje življenje.

Za tem je sledilo študijsko predavanje bivšega poslanca g. Smersuja: Jugoslavija naš narodni dom. V nas vseh je ponovno prekipelo navdušenje za našo skupno domovino Jugoslavijo za katero smo pripravljene žrtvovati svoje mlade sile.

Na popoldanskem zborovanju je govoril g. ravnatelj dr. Pogorčnik o Mohorjevi družbi, tej slovenski ljudski univerzi, ki že 80 let opravlja največjo kulturno delo med slovenskim ljudstvom. Prof. Terčelj pa nas je navdušil za naše tisočletne narodne svetinje, ki bodo večne le tedaj, ako se bomo zanje borili, — pripravljene na žrtve.

Koštrun na ražnju

G. župan Nande Novak nam je pripravil prijetno presenečenje. Povabil nas je na na ražnju pečenega koštruna. Seveda eden za takšno maso študentov ne bi zadostoval. Morala sta biti dva.

Bilo je res prav prijetno. Posedli smo po vrsti na travo, da je vsak dobil svojo porcijo. Za zabavo je skrbela naša odlična godba z ljubljanske klasične.

Tovariški večer

Po večerji je bila dvorana kamniškega doma zopet nabito polna. Tovariški večer smo začeli s slovensko pesmijo, ki nas je tudi sicer spremljala ves čas našega tabora. Tabor SDZ so pozdravili zastopniki slovenskih delavcev organiziranih v ZZD, Zveza fantovskih osekov in Prosvetna zveza. Vihar navdušenja se nikakor ni hotel poleči, ko se je prebrala pozdravna brzojavka našega voditelja dr. Koro-

Nadaljevanje na 4. strani.

šca. Nato sta pozdravila zborovalce tudi zastopnika češke in slovaške dijaške mladine.

Sledila so poročila vseh poglavarjev o delu, borbah in napredku krožkov SDZ po slovenskih srednjih, strokovnih in meščanskih šolah. Večer je minil v prijetnem tovariškem razpoloženju. V nas vseh se je utrdila zavest skupnosti velike slov. kat. dijaške družine.

Prevz. škof dr. Rožman med nami

V petek zjutraj nas je obiskal sam vladika ljubljanski, ki je daroval tudi sv. mašo, med katero je večina udeležencev prejela sv. obhajilo.

Po sv. maši smo se zbrali na zadnjem zborovanju na Malem gradu. Predsednik SDZ tov. Tepež je pozdravil vse goste in udeležence in izrazil v imenu S. D. Z. Prevzvišenemu najiskrenejša voščila k desetletnici škofovanja. Izrazil je škofu sinovsko vdanost SDZ in poudarjal pripravljenost SDZ, da iskreno sodeluje s KA. Povedal mu je, da so bila vsa sv. obhajila, ki jih je on zjutraj podelil, darovana zanj. Ganjen se je g. škof zahvalil in bodril zbrano dijaštvo k dobremu in krščanskemu življenju.

Sledilo je predavanje g. univ. prof. dr. Gosarja o dijakovem razmerju do družine in šole. O predavanju bomo prinesli širše poročilo. Med predavanjem nas je počastil naš ban g. dr. M. Natlačen.

Slovenski ban govori

Viharno pozdravljen je spregovoril g. ban. Govoril nam je o potrebi močne narodne in državljanske zavesti, ki naj nas popolnoma prekvasi. Naš najvišji ideal mora postati služiti svojemu ljudstvu. Slovenski narod pričakuje od nas, da bomo delali za njegov dobrobit, zato pa je potreben idealizem. Poudaril je, da katoliški dijak ne sme misliti nato, da študira za to, da bi se mu dobro godilo, ampak, da bo enkrat lahko skupnosti koristil. Zato je potrebna vsestranska izobrazba, predvsem pa znanje tujih jezikov.

Zaključno predavanje je imel g. Berkopec o pripravi na novi čas.

Dragi dijaki!

SDZ je na svojem letošnjem počitniškem taboru, zvesta svojemu geslu Bog, narod, domovina, posvetila najprej vse svoje delo Bogu in prosimo v cerkvi vsako jutro pri sv. maši za blagoslov Najvišjega. Potem je hotela utrditi dijaško mladino v današnji dobi, ko se rušijo temelji sedanje Evrope predvsem v ljubezni do lastnega naroda in do Jugoslavije. Tabor ni namenjen za podrobno delo, pač pa naj bo revija in manifestacija naših mladih sil. Tabor naj nam da vsem kratka povelja za našo duhovno mobilizacijo v bodočem šolskem letu: to naj pomeni naslov mojega govora: »Pripravimo se za novi čas«.

Kaj je to novi čas in kako se naj pripravimo? To sta vprašanji, ki naj nas v tej četrt uri zanimajo.

Novi čas! Kdo ve zanj razen vsevedni Bog! Kdo je vedel to na lanskem Taboru v Konjicah, da bo v preteklem letu Poljska razdejana, Rusija se polastila vseh svojih prejšnjih dežel in še novih povrh, tako da je sovjetizacija zajela Letonsko, Litvo, Estlandijo, vzhodno Poljsko, Bukino in Besarabijo?

Kdo je vedel lani, da bo Danska, Norveška, Holandija, Belgija in celo Francija podlegla nemški ekspanziji?

Zato hočemo izpolniti najprej elementarno dolžnost: javno in skupno se zahvali slov. dijaška mladina Bogu, da je doslej prizanesel naši zemlji z vojno! V miru smo mogli zahajati v šole in končati svoj študij. Hhrati prosimo tudi za mir v bodočem šolskem letu. Kaj bo nam prineslo to leto? Nič jasnega ne vemo; samo to čutimo, da so zdaj odločilni časi. »Ura je za Cerkev in človeško družbo odločilna«, pravi papež Pij XII. Slutna velike preizkušnje mnoge preveva. Zna biti, da bo naša katoliška vera postavljena na preizkušnjo, zna biti, da bi nam hoteli kratiti našo svobodo!

Ali moremo govoriti o kaki naši pripravi za bodočnost? Ali je ta priprava pomembna in važna? Da, odločno da, tisočkrat da! Najprej hočemo izpovedati praktično in jasno, da se hočemo zavestno ravnati po sv. božji volji.

Iz tega izhaja, da imamo za vse svoje delo velik smoter, ki da našem celemu življenju enotno orientacijo. Mi se čutimo odgovorne Bogu kot dijaki in hočemo naravnati vse svoje dejstvanje na večne, nesmrtnne cilje in namene. S tem dobi vse naše življenje enotno smer, en sam cilj in pravo koncentracijo. Na naša ušesa udarjajo sirenski glasovi o drugih ciljih, kakor: vse je v razvoju stalnih večnih resnic, neskončna je možnost človeškega napredka; na ušesa nam donijo fanfare o gosposkih in hlapčevskih narodih, o neki očarljivi srečni bodočnosti splošnega napredka, o razbitih okovih zastarelih zapovedi, o svobodi v umetnosti, znanosti, tisku itd. Toda vse to nam ne imponira. Mi segamo nazaj na Kristusa in evangelij. Mi izpovemo javno in jasno: da je naš svetovni nazor Kristus včeraj, danes in v bodičih vekih. Saj je celo Herriot, vodja francoskih radikalov zdaj po zlomu Francije zapisal, da mora Francija nazaj k evangeljskim osnovam.

Saj je prav temeljno zlo naš dobe, da ne priznava stalne in trdne resnice in naša šolska vzgoja je prav v tem pomanjkljiva, da skrbi samo z aizobrazbo razuma in spomina, da pa ne daje trdnih načel in velikih osrednjih idealov, skratka, da molči o Kristusu.

Jasna izpoved katoliške vere je tisto, kar imenujemo naš svetovni nazor. Kristus zahteva od nas, da vzamemo svoje življenje kot trudapolno, vojaško službo, in da se navajamo na žrtve. Kristus govori o križu, jarmu in pokori, ne o uživanju, lagodnosti, vsestranski svobodi.

Prva zahteva Boga do nas dijakov je, da izpolnjujemo vestno svoje stanovske dolžnosti! Bodimo vestni, disciplinirani, marljivi dijaki v šoli! Saj vendar SDZ v pravih poudarja, da hoče »navajati dijake k vestnemu izpolnjevanju stanovskih dolžnosti«. Proforski zbori, šolska vodstva naj čutijo, da je armada SDZ najboljša opora šolske discipline in napredovanja v šoli.

Napačno bi pa pojmoval dijak SDZ, če bi se tako zgubljal v zunanje organizacijske stvari, da bi pri tem trpela šola.

Dnevno, vestno izvrševanje šolske dolžnosti pa darujemo Kristusu kralju kot žrtev in dar zadoščevanja. Odločno zavračamo omam-

ne krilatice: se ne spleča študirati v teh negotovih časih; čakajmo, kaj bo...

Drugo, kar pričakuje Bog od slovenske dijaške mladine, je — čisto življenje. Okrog nas se širi drugi evangelij, evangelij plesa, evangelij sle in ljubimkanja. V tem oziru so predvsem levičarji stalno zastrupljali našo mladino! Družabne prireditve, sport, film, gledališče, sodobna literatura je polna spolnih mikov in sentimentalnih zablod; tudi srednješolci imajo zdaj svoje velike zelo obiskovane plesne vaje; mladini pripovedujejo: spolni naгон je nepremagljiv in njegova uteha je nekaj naravnega.

Proti vsemu temu postavlja katoliška mladina evangelij čistosti; za marljivega resnega dijaka skušnjava nikdar ni nepremagljiva; poroštvo za bodočnost naroda je čista mladina; največjo zavest da mladeniču prav zmagaja nad nižjimi goni.

Tretje, kar nam Bog nalaga, je, da se postavimo strumno in enotno v bran proti razdiralnemu razkristjanjevanju levičarskega brezbožnega komunizma. Nastopa pod krinko pacifizma, protifašizma, antikapitalistične borbe, borbe za delovno ljudstvo, pod krinko slovenstva, in zdaj ob koncu pod krinko slovanske Rusije. Vse to se je izkazalo eno za drugim za laž! Pacifizem sovjetov se je razkrinkal v borbi proti Finski, Baltiku, Romuniji, protifašizem v zvezi z nacizmom itd. itd. Vse so komunisti zatajili: demokracijo, pacifizem, narod, državo, antifaašizem. En sam cilj jih omamlja: brezbožna mednarodna svetovna revolucija.

Proti komunizmu mora slovensko dijaštvo strumno in enotno nastopati in SDZ je prav zadnje leto formirala na srednjih šolah protikomunistično fronto in se zaveda, da je v smislu papeških izjav komunizem največja aktualna nevarnost, o kateri bo SDZ stalno poučevala svoje članstvo.

Pri tej borbi proti komunizmu med dijaštvom gre odlična vloga in zasluga našim listom Straža v viharju, Mi Mladi Borci, našim katoliškim akademskim društvom in Zvezi katoliških dijakov.

O kat. akciji pravi papež Pij XII. v svoji prvi okrožnici. Iz sodelovanja laikov, ki se vzgajajo v vrstah KA v zavesti svojih dolžnosti in svojega poslanstva, pritekajo obilni studenci milosti in moči, ko čas grozi s še lažjimi udarci in brezbožne sile huje napadajo kršč. ime. Te čete so poslušne svetemu očetu in pokorne navodilom škofu in se posvečajo apostolskemu delu. V naših vrstah je dobro organizirana dijaška KA in SDZ jo priporoča ter želi, da zajame vedno več dijakov. Med SDZ in KA ne more in ne sme biti trenja, če sta obe na pravilni poti, med nami naj ne bo zakotnega zmerjanja; to je simptom ženskosti in slabosti; povejmo, če treba, v primerni obliki pristojnim činiteljem svoje mnenje, a v delu bodimo strnjeni, enotni, prizanesljivi in

podpirajmo drug drugega. Dijake, ki so se odločili za strožjo disciplino in žrtve v KA, spoštujemo in bodimo ponosni nanje. Lepše naloge kakor apostolsko pridobivanje onih, ki so zšli na stranpota, sine moremo misliti.

Dijaki! Naj nas ne bega sila in stiska časa! Naj nas ne plašijo sovražniki od zunaj in znotraj. Saj smo se zbrali vsi pod eno skupno streho, pod eno skupno zastavo, zastavo SDZ! Saj bo Bog, če bo videl dobro in plemenito prizadevanje te mladine, če bo videl njeno vero, njeno upanje v božjo pomoč, ne bo odrekel svojega blagoslova. Slovenci dobro vemo, da smo majhen narod! Ne gradimo na svojo fizično silo, ampak na duhovne vrednote. P o v s o d B o g a , v šoli, družini, v narodu, v zakonodaji itd., to je naša misel, naša želja, in to hočemo povedati z našim geslom: B o g , n a r o d , d o m o v i n a !

Baklada in taborni kres

Zadnji večer tabora je bil nad vse slovesen. Ves Kamnik je bil na nogah. Glavni trg je bil slavnostno razsvetljen. Žaromet je osvetljeval naš prapor z grbom SDZ. Domači fantje so streljali s topiči. V mestu so pokale petarde in rakete so švigale proti nebu. Z mengeško godbo na čelu se je začel premikati spreved gorečih bakel proti Malemu Gradu. Dolg mogočen in strumen spreved se je vzpenjal po serpentinah na vrh, kjer se je strnil v eno samo gorečo baklo, katere plamen je visoko švigal proti nebesnemu svodu. Slovenski kres, ki smo ga zakurili nam je živo predstavljaval simbol naše skupnosti, naše borbenosti in moči, kakor je omenil tov. Leskovar, ki se je poslovil od Kamničanov in se zahvalil za njihovo gostoljubnost.

Razvaline starega Gradu, — neme priče preteklosti — so blestele od kresnega ognja in nad Kamnikom so se razlegali zvoki godbovriska in pesmi slovenske mladosti.

Vrstili so se govori g. župana Novaka in g. dr. Žvoklja, ki sta nas vzpodbujala k novemu delu, novim borbam in novim zmagam. Nato je spregovoril tov. dr. Žebot.

Kres je že ugašal, ko nas je duhovni vodja SDZ univ. prof. g. dr. Lambert Ehrlich pozval, naj končamo z molitvijo za naš narod. S hruba se je dvignila vroča prošnja k Bogu, naj nam ohrani sveto zemljo slovensko. Zaključili smo s himno »Povsod Boga«.

Drugo jutro smo se poslovili. Zopet smo se razšli na vse dele naše domovine. Razšli smo se z voljo, da bomo naš pohod nadaljevali. Razšli z zavestjo, da je naša pot še sicer dolga in strma, a da je naša skupnost tako močna, da je ne more uničiti nobena sila. Pripravljani smo skozi vse viharje ponosno nositi svoj prapor, na katerem so napisane besede: Bog, narod, država!

Kamnik nam pomeni k dokončni zmagi — novo, svetlo točko!

Dijaška kat. akcija v Španiji

Tajništvo mednarodne zveze katoliškega dijaštva Pax Romana je sprejela uradno obvestilo, da so izvedli v Španiji reorganizacijo katoliških dijaških organizacij. Cerkevna in svetna oblast sta se sporazumeli, da bo poklicno dejavnost dijaštva prevzel enoten narodni dijaški sindikat, versko oblikovanje pa bo prevzela katoliška akcija pod odgovornostjo

hierarhije. V organizacijskem sestavu španske KA so dijaki odslej včlanjeni v splošno mladinsko vejo KA. Na vsakem vseučilišču pa so ustanovili krajevne skupine »vseučiliškega apostolata«. Krajevne skupine so organizacijsko združene v posebnem narodnem tajništvu, ki predstavlja del mladinskega narodnega svetla KA Vseučiliškemu apostolatu se je pridružil zelo veliko število akademikov, ki bodo odslej delovali v tej obliki.